КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека
ім. О. Ольжича»
Житомирської обласної ради
Науково-методичний відділ

Бібліотечна спадщина Житомирського краю

(з історії публічних бібліотек Житомирщини)

Житомир 2026

Бібліотечна спадщина Житомирського краю (з історії публічних бібліотек Житомирщини): методичне видання / уклад. О. В. Костюченко. – Житомир: ЖОУНБ ім. О. Ольжича, 2026. – 31с.

У виданні висвітлено історію становлення та розвитку публічних бібліотек Житомирщини. Розкрито основні етапи розвитку бібліотечної справи краю, діяльність бібліотек у різні історичні періоди, їхню роль у культурному, освітньому та громадському житті регіону.

Видання містить відомості про бібліотеки, що зробили вагомий внесок у розвиток бібліотечної мережі Житомирщини, знайомить з маловідомими сторінками їхньої історії та діяльності різних поколінь.

Обсяг і деталізація відомостей про окремі бібліотеки різняться залежно від збереженості та доступності історичних матеріалів.

Адресовано тим, хто цікавиться історією бібліотечної справи і культурною спадщиною Житомирського краю.

Початки бібліотечної справи у регіоні
(друга половина XIX - початок XX ст.)

Формування публічних бібліотек на території сучасної Житомирської області розпочалося у другій половині XIX століття. Ініціаторами створення бібліотек виступали представники місцевої інтелігенції, освітяни, громадські діячі та меценати. Перші бібліотеки на території сучасної Житомирської області поза губернським центром виникали наприкінці XIX – на початку XX століття переважно у повітових містах та містечках (Бердичів, Новоград-Волинський, Овруч, Коростень). Вони створювалися як:

- народні читальні
- бібліотеки при земських управах
- бібліотеки при навчальних закладах, церковно-парафіяльних школах і товариствах просвіти.

Ці заклади не мали єдиної мережі та не виконували функцій районних бібліотек.

1920 – 1929 роки

Формування першої масової бібліотечної мережі у сільській місцевості відбувалось через систему хат-читалень. На території Житомирщини (у складі Волинської губернії, згодом УРСР) у 1920-х роках функціонували сотні хат-читалень, які стали організаційною основою для подальшого створення стаціонарних бібліотек.

1930 – 1932 роки

У зв’язку з адміністративною реформою та утворенням районів УРСР розпочалося заснування районних бібліотек як окремих державних закладів культури. Саме в цей період були створені районні бібліотеки у більшості районних центрів Житомирщини, зокрема:

- Андрушівці
- Баранівці
- Попільні
- Любарі
- Черняхові

- Чуднові
- Овручі
- Коростені

(у межах тодішнього адміністративного поділу).

1933 – 1940 роки

Районні бібліотеки:

- отримали статус постійних установ
- формували книжкові фонди централізовано
- обслуговували населення районів.

У довоєнний період районні бібліотеки стали основними центрами бібліотечного обслуговування поза обласним центром. З утворенням у 1937 році Житомирської області бібліотеки отримали новий статус та організаційну структуру, що сприяло розвитку методичної роботи і централізації бібліотечного обслуговування.

1941 – 1944 роки

У період німецької окупації діяльність районних бібліотек була повністю або частково припинена. Значна частина бібліотечних фондів була знищена або розграбована, у післявоєнних звітах фіксуються втрати від половини до майже повного знищення фондів у низці районів.

1944 – 1950 роки

Після визволення Житомирської області розпочалося відновлення районних бібліотек. У 1944 - 1947 роках відновлено роботу районних бібліотек у більшості районних центрів. Бібліотеки розміщувалися у тимчасових приміщеннях (клуби, адмінбудівлі); фонди формувалися за рахунок державних поставок і дарувань. У повоєнні роки бібліотеки відновлювали свою діяльність, активно поповнювали фонди, розширювали мережу обслуговування населення.

1960 – 1970 роки

Районні бібліотеки функціонували як провідні культурно-освітні установи районів. У цей період активно розвивалася мережа сільських бібліотек-філій; районні бібліотеки виконували методичну роль.

1975 – 1979 роки

Бібліотечна справа Житомирщини зазнала інтенсивного розвитку. Проведено централізацію бібліотечної мережі. У кожному районі створено централізовану бібліотечну систему (ЦБС); районна бібліотека отримала статус центральної районної бібліотеки; сільські та селищні бібліотеки стали філіями. Зростала кількість сільських і районних бібліотек, розширювалися книжкові фонди. Бібліотеки проводили культурно-освітні заходи, зустрічі з письменниками, тематичні читання, сприяли підвищенню освітнього рівня населення.

1991 – 2014 роки

Після проголошення незалежності України районні бібліотеки продовжували роботу в системі державних та комунальних закладів культури. Попри скорочення фінансування, більшість районних бібліотек зберегла безперервність діяльності; бібліотеки виконували інформаційну й культурну функції для населення районів. З початку 1990-х років бібліотеки області поступово переходять до нових форм роботи. Відбувається комп'ютеризація бібліотечних процесів, створюються електронні каталоги, розширюється спектр інформаційних послуг. Бібліотеки стають відкритими соціокультурними просторами, де поєднуються інформаційна, освітня та комунікативна функції. У громадах бібліотеки виконують важливу соціальну роль: сприяють збереженню місцевої історичної пам'яті, популяризації краєзнавчих досліджень, організації культурних і освітніх ініціатив. Впровадження інформаційних технологій та участь у всеукраїнських і міжнародних проектах сприяли модернізації бібліотечних послуг та розширенню доступу населення до інформаційних ресурсів.

З 2015 року внаслідок адміністративно-територіальної реформи відбулися структурні зміни. Районні централізовані бібліотечні системи були реорганізовані або ліквідовані; на їх основі створено публічні бібліотеки територіальних громад. Колишні районні бібліотеки стали центральними бібліотеками громад або втратили адміністративний статус. На сучасному етапі бібліотеки Житомирщини працюють як багатофункціональні культурно-

інформаційні центри громад. Поряд із традиційним бібліотечним обслуговуванням активно розвиваються електронні ресурси, освітні та соціальні проекти. Бібліотеки залишаються важливими осередками культурного життя, підтримують читання, місцеві ініціативи та культурну ідентичність регіону.

Барашівська публічна бібліотека

с. Барашівка, Березівська ОТГ

Першу хату читальню у селі Барашівка було створено з ініціативи учителя Лаврінчука Петра Яковича. Першим бібліотекарем став Ільченко Дмитро Кіндратович, який пізніше загинув під час німецько-радянської війни. Під час німецької окупації бібліотека була повністю зруйнована.

1948 року в селі відкрили сільський клуб, а при ньому – бібліотеку, в якій нараховувалося 156 примірників книг. Завідував клубом і бібліотекою Ільченко Іван Олександрович.

З 1 липня 1951 року бібліотекарем почала працювати Хабазня Ганна Микитівна. Бібліотечний фонд становив 439 примірників і користувалося послугами бібліотеки 80 жителів села. Ганна Микитівна зібрала свідчення очевидців Голодомору 1932-1933 років в селі Барашівка, які увійшли у «Книгу пам’яті жертв Голодомору у Житомирському районі».

У різні періоди бібліотекарями працювали: Іванова Наталія, Сайпотайлова Катерина, Гольцева Світлана, Лиманець Вікторія. В даний час бібліотекарем працює Шульга Наталія. Бібліотечний фонд нараховує 6 414 примірників книг. Бібліотеку відвідує 200 читачів. Бібліотека веде активну діяльність у патріотичному вихованню молоді, займається волонтерською діяльністю, бере участь у плетінні маскувальних сіток, у проведенні благодійних ярмарок, організація яких допомагає збору коштів на потреби ЗСУ.

Історія бібліотеки с. Василівка

Бібліотека… з давніх часів вона є скарбницею людських знань. Тут можна зустрітися з улюбленими героями, одержати необхідну інформацію, підготувати реферат, поспілкуватися з цікавими людьми або просто відпочити з книгою чи журналом у руках.

Після встановлення радянської влади та утворення Василівської сільської ради, були утворені кімнати-читальні. Для дозвілля молоді сільськогосподарською артіллю «Заповіт Леніна» був побудований клуб. Завідував клубом Сірацький Ф. Ф. При клубі діяла кімната-читальня, де навчали грамотності так звані лікнепи.

Справжня бібліотека почала працювати з жовтня 1952 року (бібліотекар – Тушевська Клавдія Василівна). Під бібліотеку було виділено приміщення (житловий будинок) поблизу Василівської початкової школи. В це приміщення і переїхала згодом Василівська сільська рада. З вересня 1954 по 1961 рік бібліотекарем працювала Вовденко Ніна Андріївна (1930 р.н.).

З 1957 року у клуб с. Василівка прийшла працювати Журавська Яніна Домініківна (1937 р.н.). Молоді дівчата спрацювались і дружно проводили вечори дозвілля молоді.

В 1961 році Вовденко Н. А. залишила роботу бібліотекаря, виїхала до міста Житомира. В цьому ж році бібліотекарем почала працювати Журавська Яніна Домініківна (1937 р.н.).

На фото біля приміщення бібліотеки комсомольці-активісти. Зліва на право – секретар сільської ради Ковальська Марія Семенівна, секретар комсомольської організації Соболевська Владислава Броніславівна, бібліотекар – Журавська Яніна Домініківна, Удовенко Галина Федорівна.

На прилеглій території між будинком, де розташовувалась бібліотека та сільська рада і будинком Василівської початкової школи проводили заходи до дня молоді.

Співпраця бібліотекаря і директора будинку культури приносила в розвиток культури села вагомий внесок. В ті роки при клубі працював драматичний гурток. Ставили п'єси «Наталка Полтавка», «Свіччине весілля» та інші, проводили свята: до 1 Травня, до 9 Травня, до 8 Березня, до Дня матері, до Дня молоді, святкували обжинки, Жовтневі свята відзначали та свято Нового року. Був і музичний супровід: гармошка – Лонський Костянтин Дем'янович та бубен – Лонський Іван Якович.

За бібліотекарем був закріплений екіпаж комбайнерів. Для них розносилась періодика. На той час до бібліотеки надходило багато газет, журналів. Книжковий фонд бібліотеки в 1969-1970 роках становив біля 8 000 примірників.

Виїздили з виставами та п'єсами до сусіднього Коростишівського району в с. Білківці. Обмінювалися досвідом роботи. Дружньо і весело з високим патріотичним натхненням працювали працівники культури.

Згідно з рішенням правління колгоспу ім. Карла Маркса та загальних зборів колгоспників було вирішено побудувати новий будинок культури. Старе приміщення бібліотеки було знесено.

Книжковий фонд бібліотеки перенесли до Василівської початкової школи, а це 8 000 книг. Лише за рік було побудовано будинок культури. Тут і розмістилася бібліотека і Василівська сільська рада. Це був 1968рік.

Після 1970 року бібліотекарями працювали: Борківська Лариса Ростиславівна (1970-1972), Лук'янчук Надія Василівна (1973-1974), Козловська Любов Володимирівна (1975-1976), Михайлішина Ірина Михайлівна (1977-1978), з 1979 по 2001 бібліотекарями працювали: Кротюк Т. В., Антюшко Т. І., Віцінська Н. М., Борківська Т. В., Бардишева Л., з 2001 по 2005 роки бібліотекарем працювала Савлук Ніна. З 2005 р. по теперішній час бібліотекарем працює Цапун Н. Й.

Василівська сільська рада в 2005 році, в приміщенні сільської ради, виділила для бібліотеки три кімнати площею 70 кв. м. Книжковий фонд бібліотеки нараховує 8 900 книг, в т. ч. художньої літератури 5 000 книг. Розкрити книжковий фонд допомагають різноманітні книжкові виставки та тематичні полички. Наприклад: «Житомирщина – моя земля, земля моїх батьків», де розміщено видання, що розповідають про історію Житомирщини, відомих людей Поліського краю.

Для дітей дошкільного та шкільного віку є також що почитати. Розкрити дитячий книжковий фонд бібліотеки допомагають книжкові виставки: «Країна казкова – країна книжкова», «Книга – це віконце в світ, малята, читати будете і будете все знати». Є виставки для юнацтва: «У зернині сучасного урожай майбутнього» та різні тематичні виставки, інформаційні куточки.

В бібліотеці оформлено народознавчий куточок, де розміщено вироби, зроблені руками жителів Василівської сільської ради та предмети старовинного вжитку. Предмети старовинного вжитку подарували бібліотеці: Дворецька Т. В., Бака Г. П., Андросович П. В., Цапун В. К., Сушко М. Г., Бичковська М. П. Вишиті рушники, подушки, простирадла подарували Захарова Н. М., Борківська Л. І., Ляшевич Є. О., Заклюка Л. Т., Головач О. І., Каменчук В. О., Казик Г. М. Вишиту картину «Різдво Христове» подарувала Котвіцька Н. О., Мурга Олександр Володимирович подарував картини.

2012 рік став історичним для бібліотеки. Бібліотека перемогла у конкурсі «Бібліоміст», отримала три комп'ютери. Комп'ютери були встановлені за допомогою регіонального представника програми «Бібліоміст» в

Житомирській області Ковтонюка Анатолія Васильовича. Василівська сільська рада забезпечує читачам бібліотеки безкоштовний доступ до Інтернету.

Учні Василівської ЗОШ онлайн взяли участь у конкурсі «Мій рідний край – Житомирщина – земля благословенна» (на фото зліва на право Ляшевич Вікторія, Титаренко Юлія, Дворецька Вікторія).

В бібліотеці проводяться години спілкування та бесіди за допомогою інформації, вилученої з Інтернету.

Бібліотека с. Василівка сприяє розвитку навчально-виховному процесу, вихованню загальної культури, шанобливого ставлення до книги. Саме бібліотекар стоїть біля витоків мудрості, пізнання, допитливості.

В 2020 році відбулось об'єднання сільських рад. Василівська сільська рада Житомирського району увійшла до складу Березівської ОТГ с. Березівка Житомирського району Житомирської області. Василівську сільську бібліотеку переіменовано в публічну бібліотеку с. Василівка Березівської сільської ради.

Бібліотека с. Іванівка

Восени 1923 року в с. Янушевичі (теперішнє село Іванівка Житомирського району) оселилися біженці з Харківської губернії Шутови. Іван Шутов, який був письменним, створив гурток для оволодіння грамотою.

У журналі «На допомогу політосвіті» Іван Шутов вичитав, що Надія Констянтинівна Крупська «радо відгукується на прохання,які надходять з глухих сіл і допомагає організовувати пункти лікнепу та сільські бібліотеки». Незабаром Н. К. Крупській надіслали з Янушевичів лист, у якому розповідалося про палке бажання молоді вчитися та труднощі, які виникли на шляху до цього. Невдовзі в Янушевичі надійшла посилка на ім`я Івана Шутова (10 плакатів, 30 букварів, 15 посібників для початкового читання і примірники газет). У накладній писалося: «За розпорядженням Головполітосвіти Н. К. Крупської висилаємо учбові посібники для Янушевицького пункту лікнепу». А потім надійшло 200 книг із Харкова, які теж були надіслані на прохання Крупської.

«Тепер у нас, - згадує письменник Іван Шутов, - була велика бібліотека. Я пронумерував книжки, записав їх назви в зошиті і на кожній позначив – Янушевицька сільська бібліотека імені Н. К. Крупської». В 1953 році було відкрито клубну бібліотеку з книжковим фондом 1500 примірників. Сільською бібліотека стала в 1964 році.

Історія бібліотеки села Зарічани

Сільська бібліотека – це територія духовності та знань, перший помічник у світі, професійному становленні, організації дозвілля населення. Вона є не тільки джерелом інформації, а й місцем цікавого спілкування. Бібліотека в селі існує з 1953 року. Спочатку знаходилася в приміщенні дитячого садочка, сільського клубу, потім в школі. За розповідями жителів села, тут працювали Галина Інарт, Ніна Олександрівна Камінська.

З 1967 року бібліотека знаходиться в приміщенні Будинку культури, займає дві кімнати загальною площею 62 квадратні метри. Першим бібліотекарем у новому приміщенні працювала Румма Людмила. З 1969 року, закінчивши Житомирське училище культури, працювала бібліотекарем Бондаренко Наталія Миколаївна, яка вклала багато зусиль в розвиток бібліотеки. Спочатку бібліотека займала одну кімнату, але збільшувався книжковий фонд і цього приміщення стала замало. Потім було виділено ще одну кімнату для бібліотеки.

Н. М. Бондаренко – ветеран бібліотечної справи. Вона організувала в бібліотеці любительське об’єднання «Умілі ручки», де займалися вишиванням, в’язанням спицями та гачком, виготовляли писанки та багато іншого. З 2002 року бібліотекарем працює Муравська Олена Григорівна. Книжковий фонд складає більше 9 тисяч примірників, читачів-користувачів бібліотеки – 750, з них 250 – діти. У 2003 році, за сприянням депутата сільської ради Хомця Василя Карповича, у бібліотеці було відкрито абонемент комерційної літератури, який із 108 книг виріс до 600, але, на жаль, у 2011 році роботу АКЛ

було призупинено згідно з Постановою КМ України (користування літературою підвищеного попиту).

Книжковий фонд поповнюється за рахунок бюджетних коштів сільської ради, книжки надходять із центральної районної бібліотеки та в дарунок від читачів. У 2005 році бібліотека, за підтримки читачів бібліотеки Дейнеги Анжели та Косуби Регіни, брала участь у конкурсі малих грантів, який проводив Жіночий інформаційно-консультативний центр «Жінка для жінки» та виграли грант на 2000 гривень, завдяки чому поповнили фонд бібліотеки літературою зі шкільної програми, енциклопедіями, словниками та дитячими книгами.

З 3 липня 2005 року провели кампанію із залучення якнайбільшої кількості читачів до благодійної акції «Подаруй книгу бібліотеці». На завершення за участю учасників художньої самодіяльності Будинку культури провели яскраве свято «Я – книга! Я – товариш твій!». На святі були відзначені кращі читачі бібліотеки в трьох номінаціях: «Читач року» (Купченко Дмитро), «Юний меценат» (Максим Дегтяренко – найактивніший учасник акції «Подаруй книгу бібліотеці»), «Юний ілюстратор» (Михайло Хотинський – кращий малюнок до літературних творів).

У 2014 році бібліотека брала участь та виграла у конкурсі «Бібліотека – громада: відкритий простір», який проводила Українська бібліотечна асоціація за підтримки фонду «Монсанто». Із майже вісімдесяти бібліотек з п’яти областей України, які взяли участь у конкурсі, виграли цей конкурс лише 25 бібліотек, в тому числі 5 із Житомирської області. В листопаді Зарічанська бібліотека була оснащена двома комп’ютерами та за підтримки сільської ради підключена до мережі Інтернет, що дало змогу всім мешканцям Зарічан вільно користуватися цими послугами. Також бібліотека отримала від Української бібліотечної асоціації цікаву та корисну літературу та підписку на електронну та друковану періодику на 2015 рік.

За підсумками 2014 року Зарічанська бібліотека отримала відзнаку управління культури і туризму Житомирської обласної державної адміністрації в номінації «Краща сільська бібліотека».

Звягельська ТГ

Незважаючи на певне піднесення культурного життя у Новограді-Волинському (нині м. Звягель) на початку XX століття, публічних бібліотек у місті тоді ще не існувало. Найстарішою бібліотекою міста та району стала районна бібліотека імені Лесі Українки, корені якої сягають 1908 року, коли місцева інтелігенція ініціювала відкриття громадської бібліотеки.

У Житомирському обласному державному архіві збереглися справи «Об учреждении общественной библиотеки в г. Новограде-Волынском 1908 года». Ініціаторами відкриття бібліотеки стали шестеро активних громадян міста, серед яких – відставний надвірний радник І. М. Михайлов, діловод акцизного управління О. В. Ключко та купець Х. Г. Клигерман. Вони підписали відповідну заяву, завірену нотаріусом А. С. Кошурніковим.

Статут бібліотеки визначав її мету: забезпечити засновників та сторонніх осіб можливістю користуватися книгами, журналами, газетами, навчально-методичними матеріалами, атласами та картами. Фонд поповнювався за рахунок добровільних внесків громадян, а також шляхом організації публічних читань, платних концертів, спектаклів і вечорів. За користування бібліотекою читачі сплачували невелику абонплату, а постійним користувачам надавалася знижка.

Під час громадянської війни бібліотека продовжувала працювати на громадських засадах. Кошти на поповнення фондів збирали дружини військових командирів, мешканці міста пожертвували власні книги, а частину фонду формували з конфіскацій приватних бібліотек. Під час тимчасової окупації міста у 1940-х роках доволі значна частина книг була втрачена.

У 1945 році бібліотеку переселили до приміщення колишньої школи, де вона працювала до 2021 року. 14 вересня 1946 року бібліотека офіційно зареєстрована як міська бібліотека імені Лесі Українки з фондом у 3 тис. примірників.

Коростенська ТГ

Центральна бібліотека ім. Н. Островського заснована у 1919 році командиром бронепоїзда ім. Невського Іллею Дмитровичем Бланковим (після прибуття бронепоїзда в Коростень передав бібліотеку в дар місту). Цей дар став основою створення першої публічної бібліотеки у місті. У 1923 році Коростень стає центром новоствореного округу, завдяки чому бібліотека стала окружною.

У роки Великої Вітчизняної війни фонди бібліотеки були пограбовані, приміщення спалено. Звільнення Коростенщини 1943 року від фашистських загарбників стало другим етапом у новому народженні бібліотеки. Назавжди залишиться у пам'яті Коростенців ім'я Сергія Щербакова – студента Київського університету ім. Т. Г. Шевченка. Цей хлопець у роки війни зберігав бібліотечні книжки. У 1942 році його розстріляли, але його рідні зберегли літературу і передали її бібліотеці після звільнення міста. Заслужений учитель України, краєзнавець Іванов Сергій Іванович повністю передав у дар бібліотеці всю бібліотеку. У жовтні 1964 року міській бібліотеці рішенням Коростенської міської ради за № 579 надано ім'я письменника М. Островського, у зв'язку з перебуванням його на нашій землі в роки громадянської війни.

Коростишівська публічна бібліотека

Коростишівська публічна бібліотека заснована в 2017 році. Заснована на базі Коростишівської центральної районної бібліотеки. Бібілотека має свою

історію. Перші бібліотеки були церковні. Пізніше – приватна бібліотека Густава Олізара, бібліотека в учительській семінарії.

31 липня 1903 року за №3925 в Коростишеві відкрили бібліотеку, належала вона повітовому комітету опікунства і народної тверезості Радомисльському повіту. Книжковий фонд складали російські книги, періодичні видання.

Біля джерел створення районної бібліотеки стояли ентузіасти. В 1933 році Ніна Антонівна Соколовська очолила бібліотеку. В період другої світової війни бібліотека була зруйнована, а в 1944 році вона знову розпочала свою роботу. В 1979 році створена централізована бібліотечна система, до складу якої ввійшло 60 бібліотек системи Міністерства культури. 12. 06. 2002 року після децентралізації Коростишівської ЦБС створена Коростишівська районна бібліотека./Рішення другої сесії Коростишівської ради №35 від 12.06.2002р./.

30.03.2017рік створена Коростишівська публічна бібліотека/Рішення Коростишівської міської ради від 30.03.2017р.№77/.

Фонд бібліотеки – універсальний, містить 49 341 примірників друкованої продукції українською мовою різної тематики. Довідково-бібліографічний апарат складається з алфавітного, систематичного каталогів та краєзнавчої картотеки. У структурі відділ обслуговування та дитячий відділ.

Щорічно бібліотека обслуговує 3 964 користувачів, за ЄРК-3244. Книговидача становить 69 307 примірників, відвідування – 17 238 користувачів. 27 вересня 2013 року відкрито інтернет-центр.

У 2022 році започатковано проект «Змінюйся. Дій. Твори» для дітей ВПО та дітей, які знаходяться в складних життєвих умовах. 2025рік – створено літературний мініблог – інформація про твори-ювіляри української літератури. У 2025 році бібліотека взяла участь у проекті Бібліо-день ГО «Поетична родина».

Бібліотека запровадила нові форми роботи: «Ніч в бібліотеці», «Жива бібліотека», поетичні вечірки, розважально-ігровий мікс, релаксгодини,

народознавчі історії, фольклорні посиденьки, години української звитяги, хвилини скорботи та співчуття.

Бібліотека знаходиться в приміщенні будинку культури з 1964року. Загальна площа понад 300кв.м.

Лугинська ТГ

Історія бібліотек Лугинщини сягає 19-го століття, бібліотечна справа активно створювалася і розвивається протягом 120-150 років. Клопотання Овруцького повітового комітету задовольнив Волинський губернський комітет, асигнувавши «кошти на відкриття бібліотек-читалень у Лугинах, Базарі, Іскоростені, Народичах, Олевську, Словечному» по 25 карбованців.

У 1871 році в містечку Лугини відкрито двокласне училище, при якому існувала бібліотека з дозволених для народних шкіл книжок. 1905 року при училищі відкрилася безоплатна народна бібліотека ім. Ф. Павленкова, яка існувала до 1917 року («Пам'ятна книга народних училищ Волинської губернії» стор. 270-271).

У 1923 році створений сільбуд, при якому діяла бібліотека з книжковим фондом 706 примірників, надходило 2 журнали і 4 газети. Сільбуд був розташований у двоповерховому будинку непмана-капіталіста Кофмана, бібліотека проіснувала до 1941 року.

1927 року, за матеріалами Державного архіву Житомирської області, в селах Лугинського району Путиловичі, Лугинки, Остапи, Степанівка, Кремне діяли бібліотеки з фондом 262, 680, 227, 479, 116 примірників книг відповідно.

У 1927 році в містечку утворено хату-читальню з фондом 273 примірники. В 1928 фонд бібліотеки нараховував 2 946 примірників.

В 1936 році, шляхом об'єднання всіх дрібних бібліотек у райцентрі, створено Лугинську районну бібліотеку, яка була розташована у приміщенні

селищної ради. Фонд складав 3 400 примірників. В 50-х роках районну бібліотеку перемістили у приміщення в центрі селища, де крім бібліотеки знаходилося ще кілька установ. Пізніше усі 5 кімнат площею 79 кв. м. стали належати бібліотеці (у 80-х роках здійснено прибудову до приміщення). 1989 року бібліотеку перемістили в приміщення з 8 кімнат площею 200 кв. м.

У роки Великої Вітчизняної війни бібліотеку спалили окупанти. Станом на 1 лютого 1945 року в районі відновлено роботу 4-х бібліотек, 1 грудня 1946 року їх стало 5 з загальним фондом 5 599 примірників.

Бібліотеки Новогуйвинської громади

Історія бібліотек Новогуйвинської громади — це не лише хронологія дат і подій. Це історія людей, які з любов'ю до книги зберігали й примножували духовні скарби громади, передавали знання з покоління в покоління та формували культурний простір свого часу. Від дня заснування і до сьогодні бібліотека залишається осередком освіти, просвіти й живого спілкування. Кожна бібліотека має свою особливу долю, наповнену спогадами, іменами та подіями. Її історія починається з першої книги, першого читача і першого бібліотекаря, які заклали фундамент великої справи — служіння знанню та людям.

Однією з найстаріших бібліотек нашої громади є бібліотека-філія с. Троянів КЗ «Публічна бібліотека» Новогуйвинської селищної ради. Її історія сягає далеко в 1911 рік. Вона була заснована за ініціативи вчителя Бориса Миколайовича Чижевського. Книжковий фонд на той час становив лише 150 книг. Майже півстоліття (з 1948 по 1995 рік) бібліотекарем пропрацювала Поліна Іванівна Бойчук, яка стала наставником і для молодшого покоління. В період з 1981 по 1996 роки Троянівська бібліотека була центральною бібліотекою нашого району. Після того, як райбібліотеку було переведено в місто Житомир, Троянівська бібліотека стала сільською бібліотекою. З того часу і по теперішній час бібліотекарем працює Тамара Володимирівна Куник, активна, ерудована, творча працівниця. Тамара Володимирівна — майстер народної творчості з вишивки. У своїй професійній діяльності вона поєднує

бібліотечну справу з популяризацією української культури та народного мистецтва, активно залучає користувачів до творчих ініціатив, майстер-класів і культурно-просвітницьких заходів. Вирізняється відповідальністю, ініціативністю та високим рівнем професіоналізму.

Перша хата-читальня в селі Озерянка була організована в 1919 році в будинку священника, а в 1947 році в старому приміщенні клубу було відкрито сільську бібліотеку, куди сільська рада закупила близько тисячі книг. Однією з відданих бібліотечних працівників була Анастасія Мефодіївна Павленко — людина щирої відданості своїй справі, для якої бібліотека стала не просто місцем роботи, а й справжнім покликанням. Вона сумлінно виконувала свої обов'язки, дбала про книжкові фонди та з повагою ставилася до кожного читача, залишивши по собі добру пам'ять і вагомий слід у житті бібліотеки. 17 років вона працювала в Озерянківській сільській бібліотеці та 18 років на посаді бібліотекаря сектору обліку й реєстрації читачів Житомирської обласної наукової бібліотеки. За успіхи в роботі неодноразово була відзначена подяками та Почесними грамотами. Зараз бібліотека-філія с. Озерянка знаходиться в приміщенні сільської ради. За допомогою мешканців села в бібліотеці створено народознавчий куточок, в якому зібрано побутове знаряддя минулого, вироби народно-прикладного мистецтва, вишивки.

У 20-30-их роках минулого тисячоліття в селі Гай були так звані «десятихатки», куди вечорами збиралися селяни і навчалися читати та писати. В одній із таких хат і була створена бібліотека де багато років працював Анатолій Іванович Антонюк. Згодом бібліотеку було перенесено у нове приміщення клубу, де вона функціонує і до сьогодні.

Історія бібліотеки-філії с. Головенка починається з далеких 1930-их років. У переобладнаному зі старообрядницької церкви Залізнянському сільському клубі був книжковий куточок, у якому нараховувалось кілька десятків книг. В 1951 році туди перевезли книги із села Великий Шумськ, яке було знесене через будівництво військового полігону. Завідувачкою бібліотеки працювала Галина Мамчур. При бібліотеці був створений драматичний гурток, учасники якого представляли цікаві та яскраві вистави, даруючи глядачам щирі емоції та

відкриваючи світ театрального мистецтва. В 1960 році бібліотеку перенесли до колишньої попівської хати, а потім у колгоспну контору і лише в 1980 році Залізнянську бібліотеку перенесли у Головенківський сільський клуб, відтоді вона і називається Головенківською бібліотекою. Після пожежі, яка трапилась в Головенківському клубі, бібліотека розташувалась в приміщенні Головенківської школи, де знаходиться й зараз.

Значний внесок у розвиток культури в селі зробила бібліотека-філія с. Глибочок, яка розпочала своє існування з 1932 року. 24 роки на посаді бібліотекаря пропрацювала Любов Степанівна Чепюк – людина неспокійної вдачі, твердих переконань, трудолюбива та справедлива. Її поважали в селі, з нею радилися, прислуховувалися до її думки, ставили у приклад іншим. З 1967 року і до сьогодні бібліотека знаходиться в приміщенні БК с. Глибочок.

Олевська публічна бібліотека Олевської міської ради

Це культурно-просвітницька установа, що об’єднує бібліотеки за адміністративно-територіальним принципом у єдине структурно-цілісне утворення для найбільш ефективного використання бібліотечних ресурсів Олевської громади.

Бібліотеки, які об’єднані в мережу – це багатофункціональні культурно-освітні простори та центри розвитку громад. Основними завданнями сьогодні є надання вільного доступу до інформації, просування читання, підтримка неформальної освіти, цифрова грамотність, організація дозвілля, соціальна адаптація (зокрема для ВПО) та краєзнавча робота. Бібліотеки обслуговують всі категорії користувачів. Олевська публічна бібліотека підпорядковується Олевській міській раді, форма власності – комунальна.

Починаючи розповідь про створення, становлення та розвиток бібліотечної справи в Олевському районі (нині Олевська ТГ), треба сказати, що історія бібліотек нерозривно пов’язана з історією району, з розвитком суспільства і сягає далекого 1923 року. У 1923 році в районі діяло шість бібліотек («Історія

міст і сіл Житомирської області), це були справжні центри роз'яснювальної й організаційної роботи. Сьогодні ми не можемо говорити про бібліотечну мережу без історії центральної районної бібліотеки (нині центральна міська бібліотека Олевської ПБ), яка багата цікавими сторінками, адже за повідомленнями старожилів після 1918 року в місті була хата-читальна. Із введенням в дію приміщення Районного будинку культури, у 1938 році, бібліотека створюється при районному клубі. Бібліотечна мережа району бурхливо починає розвивати в довоєнні роки.

З року в рік росла роль бібліотек в культурному житті країни.

Великих втрат принесло воєнне лихоліття нашому народу, боляче торк-нулось воно й бібліотек: під час німецької окупації книгозбірні не працю-вали, мало що залишилось від довоєнного фонду.

Після війни, водночас з відбудовою народного господарства, освіти, медицини, довелося починати відбудову бібліотек. У1945 році відкрила двері районна бібліотека для дорослих та дітей, яка була розміщена в приміщенні районного будинку культури. Книжковий фонд нараховував 870 примірників книг, читачів було 300 осіб, які прочитували за рік по 3-4 книжки. Прізвища перших бібліотекарів, на превеликий жаль, не збереглися. В цей же час вже активно діють хати-читальні в с. Юрове (16.10.1944), с. Андріївка, с. Барварівка (23.10.1944, нині Варварівка), с. Майдан-Копищенський, Копище, Замисловичі (05.11.1944), с. Лопатичі (01.11.1944), с. Майдан та с. Будки-Собичинські (01.01.1945), Дуброва (10.02.1945), Сущани (10.04.1945), Перга (01.02.1945), Журжевичі (20.03.1945).

Районна бібліотека для дорослих та дітей стає основною бібліотекою для бібліотек району з підпорядкуванням Олевському культурно-освітньому відділу. У 1967 році бібліотекою обслуговується понад 3300 осіб, книжковий фонд становив 20 000 примірників. В цей час в районі вже діють: районна бібліотека для дорослих, районна бібліотека для дітей, сільських бібліотек – 28, клубних – 17, шкільних – 34, профспілкових – 5.

Важливим етапом в діяльності бібліотек району стала централізація. Відповідно до наказу №4 по Олевському районному відділу культури від 26.01.1978 року на основі рішення виконкому Олевської районної ради народних депутатів від 04.03.1977 року №97 в районі створюється Олевська централізована бібліотечна система. До системи входять: центральна районна бібліотека для дорослих, районна бібліотека для дітей та сільські бібліотеки, які стають бібліотеками-філіями. Всього 47 бібліотек. Створюється єдиний бібліотечний фонд з відділом комплектування. Відбуваються зміни і у штатному розписі: директор, заступник директора по роботі з дітьми (раніше завідувачка дитячою бібліотекою), завідувачі відділів, бібліотекарі та завідувачі бібліотек-філій. На цей час книжкові фонди становлять 342 тис. примірників, обслуговується понад 15 000 читачів. ЦБС підпорядковується відділу культури Олевської районної ради.

Центральна районна бібліотека стає єдиним методичним центром для бібліотек району. Проводилась значна робота з навчання бібліотечних кадрів, проводячи семінари, заняття у школах передового досвіду.

У районі 80-ті роки характеризуються значним покращенням роботи бібліотек-філій. Розгортається змагання за звання «Бібліотека відмінної роботи». На кінець 1984 року ЦБС нараховувала майже 20 бібліотек: філії сіл Білокоровичі, Кишин, Лопатичі, Кам’янка, Жубровичі, Копище, Юрово, Радовель, Діброва, Дружба та інші. 1986 рік став катастрофічним як для країни, так і для бібліотек району, в зв’язку з аварією на Чорнобильській АЄС. Закриваються бібліотеки-філії з відселенням жителів із 2 зони. І до системи вже входить 45 бібліотек, з яких 43 розміщенні у сільській місцевості.

У 90-ті роки майже припинилося фінансування. Через обмежене фінансування в бібліотеках району відбуваються скорочення штатів, переведення працівників в режим неповного робочого дня (на 0. 5 ставки), закриття бібліотек-філій. Закриваються філії сіл: Будки-Комсомольські, дитяча бібліотека в с. Жубровичі, Устинівка, Соснівка, Рудня-Хочинська. Мережа бібліотек нараховує 40 бібліотек (38 у сільській місцевості). Надходження нової

літератури протягом майже 10 років припинилося. Колектив бібліотеки шукає шляхи для поповнення фонду. З цією метою в 2000 році в ЦБС були введені платні послуги, за рахунок яких закуповуються книги. В бібліотечній галузі починаються нові підходи до роботи з користувачами, йде пошук меценатів, проводяться різні акції, йде активний пошук нових форм роботи з поповнення фондів. Дуже багато читачів, спонсорів, бізнесменів, депутатів районної ради відгукнулися допомогти бібліотекам в поповненні фондів новою книгою.

У 2010 році бібліотеки брали участь у конкурсі «Організація нових бібліотечних послуг з використання вільного доступу до Інтернету» програми «Бібліоміст», Олевська ЦБС стала переможцем і отримала 15 комп'ютерів для користувачів. У жовтні 2011 року техніку було встановлено і відкрилися Інтернет-центри в районній бібліотеці для дорослих, районній дитячій бібліотеці, бібліотеках-філіях сіл Лопатичі, Кам'янка, Зольня, Зубковичі, Жубровичі.

2012 рік. Районна бібліотека знову пробує свої сили і бере участь у конкурсі «Поповнення сільських бібліотек новою літературою» Міжнародного фонду «Відродження» і отримує перемогу та нагороду в розмірі 10 000 грн. на поповнення фондів новою літературою. Книжкові фонди ЦБС становлять 341 277примірників книг, користувачів обслужено 17 802. Центральною районною бібліотекою розпочинається новий період методичної роботи: навчання бібліотечних фахівців роботи на ком'пютері, вихід у мережу Інтернет, нові послуги для користувачів (створення електронної пошти, розмова через скайп, замовлення товарів поштою). Центральна районна бібліотека сьогодні це : головний заклад у сфері бібліотечно-інформаційного обслуговування населення району, центр отримання інформації, центр культури, інтелектуальний центр проведення вільного часу, центр розвитку особистості, методичний координаційний центр бібліотек різних видів, районне книгосховище, районний депозитарій краєзнавчої літератури, центр книгообміну. Із встановленням комп'ютерів для користувачів потік читачів збільшився, особливо дітей. Але у бюджеті району коштів недостатньо для охоплення всіх бібліотек комп'ютерною технікою, тому ми знову шукаємо проекти.

2014 рік. Бібліотеки ЦБС філій с. Покровське та Корощине отримують перемогу у конкурсі УБА «Бібліотека-громада: відкритий простір» за підтримки фонду «Монсанто» і отримують комп'ютерну техніку для своїх бібліотек. У бібліотеках розпочинається новий етап розвитку із новими послугами, з оволодінням комп'ютерною технікою, мережею Інтернет. І саме з 2014 року в Україні розпочато процес децентралізації місцевого самоврядування. На цей період до складу ЦБС входять 40 стаціонарних бібліотек, що діють в районі.

2016 рік – початок децентралізації місцевого самоврядування в районі. На початку 2017 року ЦБС змінює власника і стає окремою юридичною особою зі статутом, печаткою. Власником є Олевська міська рада. І тут знову починається процес скорочення, недофінансування, переведення працівників в режим неповного робочого часу. До складу системи входить 35 бібліотек-філій (дві було закрито,3 передано до іншої громади). В роботі бібліотек розпочався новий етап: посилюється краєзнавча та народознавча робота. Кожна бібліотека створила музейні краєзнавчі кімнати з історії свого села у приміщеннях бібліотек або вільних приміщеннях старостинських округів. Було зібрано предмети вжитку наших пращурів для збереження та відтворення історії нашого краю, щоб зберегти історію для майбутнього покоління. Працівники бібліотек проводять щорічно багато цікавих масових заходів, формують книжкові виставки, проводять зустрічі з цікавими людьми, презентації книг, літературні вечори, конкурси творчості. Роботу бібліотеки тісно координують з ліцеями, гімназіями, реабілітаційними центрами, центрами для людей похилого віку, громадськими організаціями.

В умовах сучасної комп'ютеризації бібліотек та одержання ними доступу до глобальної мережі, важливим питанням стає професійно грамотне та повноцінне представлення бібліотек в мережі Інтернет. Сьогодні кожна бібліотека має сторінку в фейсбуці, де висвітлює свою роботу. У 2021 році «Централізована бібліотечна система Олевської міської ради» змінює назву на «Олевська публічна бібліотека Олевської міської ради» і вже до складу ОПБ входить 22 бібліотеки: центральна міська бібліотека, міська бібліотека для дітей

та 20 бібліотек-філій, розміщених у сільській місцевості. 13 бібліотек було закрито, як такі, що не відповідають мінімальним соціальним нормативам. На сьогодні штат ОПБ становить 28 працівників. Свої корективи в роботу бібліотек системи внесла війна. Поповнення книжкових фондів з місцевого бюджету повністю відсутнє. Працівники бібліотек розпочали волонтерську роботу. Бібліотеки сьогодні перетворилися із закладів зберігання книжкової продукції на інформаційні центр, що здійснюють оперативний доступ не тільки до друкованих видань, але й до електронних інформаційних ресурсів. Це центри підтримки для ВПО.

У 2024 році в приміщенні ЦМБ відкрито простір «KOWORKING» для жителів громади та ВПО із сучасним комп'ютерним обладнанням для 15 осіб одночасно, сучасною кухнею. В просторі проходять заходи для користувачів та жителів громади, вечори, зустрічі, працює кінозал, діти дистанційно навчаються. З 2024 року бібліотека розпочала співпрацю з реабілітаційним центром. Працівники бібліотеки докладають чимало зусиль, щоб зробити бібліотеку доступнішою для даної категорії дітей, створити умови для комфортного входження в соціокультурне середовище, відкрити для них за допомогою книги нові життєві горизонти.

Найбільша цінність бібліотек – її працівники, віддані улюбленій справі фахівці. Це ті, хто віддає тепло своєї душі, глибокі знання, фахову майстерність, хто ділиться з читачами життєвою мудрістю, хто несе вічне світло книги у їх серця.

Багато працівників змінилося за час становлення бібліотечної галузі громади. З 1978 року, під час створення бібліотечної системи, працювала Новіковська К .Г., незмінним завідувачем відділу обслуговування ЦМБ була Луговець К. І., яка понад 60 років свого життя віддала бібліотеці. Найскладніші часи до 2000 року бібліотечну галузь очолювала Міхно К. Г. – фахівець своєї справи, добра, чуйна людина. З 2001 року і до сьогодні бібліотечну мережу Олевської громади несе на своїх тендітних плечах фахівець за покликанням, добра, чуйна, креативна Сібірьова Лідія Василівна. Лідія Сібірьова очолила галузь у 32 роки, молодий, енергійний, креативний керівник прийшовши на

посаду розпочала зміни у галузі. Почався пошук нових шляхів підняття іміджу бібліотек громади. Це і комп'ютеризація, це і пошук меценатів для поновлення фондів, це і створення комфортних умов для роботи користувачів, це волонтерська робота іще з 2014 року – це різні ідеї та пошук їх реалізації. Але без колективу бібліотечних працівників, які завжди підтримують керівника, без їх досвіду і віри ми сьогодні не досягли б того, що маємо – це комп'ютеризовані бібліотечні установи, які мають власні сторінки у фейсбук, де всі можуть побачити роботу бібліотеки не тільки в Україні, але і за кордоном. Наші фахівці зуміли зацікавити користувачів фейсбуку своїми онлайн-відео презентаціями під назвою «Зі старого альбому», а також відео про історію села або вуличками нашого села. Сьогодні у нашої галузі нові виклики, йде пошук меценатів для поновлення фондів, пошук нових форм роботи із залучення користувачів, впровадження новітніх інформаційних технологій.

Колектив бібліотечних працівників 2015р.

КУ «Романівська публічна бібліотека з філіями»

У 19-му столітті Романів належав графам Іллінським. Граф Август Юзеф Іллінський створив у 1817 році в своєму маєтку особисту бібліотеку, яка нараховувала 4 200 книг, переважно класичних творів латинських, французьких, польських, німецьких авторів. У 1878 році маєток згорів. Подальша доля бібліотеки невідома.

У 1933 році Романів змінив свою історичну назву на Дзержинськ. Офіційний рік створення в Дзержинську бібліотеки для дорослих – 1935 рік. Фонд нараховував 3.5 тис. примірників книг, в основному, політичного змісту. Першою завідувачкою була Дроботун Катерина Митрофанівна.

Районна бібліотека для дітей була створена у 1935 році. Завідувачкою була Розенбойм Р., фонд нараховував 3 тис. книг

У 1940 році у Дзержинську працювало 7 бібліотек. Районна бібліотека тоді нараховувала 560 читачів; для кращого обслуговування віддалених сіл району створили мережу пересувних бібліотек.

В роки Другої Світової війни бібліотека була майже знищена. У 1945 році бібліотека відновила свою роботу (у єврейській хаті). Бібліотекар – Марія Петрівна Загородня.

У 1960-х роках вже було 10 бібліотек. Централізовану бібліотечну систему в районі було створено у 1978 році. Першим директором ЦБС стала Паламарчук Катерина Яківна. Створились нові відділи, у яких працювали фахівці бібліотечної справи: Шпота Ольга Петрівна, Мельнічук Людмила Григорівна, Клименко Галина Григорівна, Мирончук Антоніна Дмитрівна, Корінчук Галина Петрівна, яка з 1992 року працювала директором районної бібліотеки для дорослих. У 1992 році рішенням районної адміністрації було проведено децентралізацію, внаслідок якої сільські бібліотеки були передані в підпорядкування сільським радам. Станом на 2002 рік у Дзержинську діяла централізована бібліотечна система. Структура:

-Центральна районна бібліотека

-Районна бібліотека для дітей

-44 філії (в тому числі 40 сільських).

У 2003 році селище повернуло свою історичну назву – Романів. У 2012 році бібліотеки району стали переможцями програми «Бібліоміст» (районна бібліотека для дорослих, районна бібліотека для дітей, Биківська, Врублівська , Вільшанська сільські бібліотеки).

Рішенням 10 сесії Романівської селищної ради від 25.06.2021 року сільські бібліотечні заклади було реорганізовано шляхом приєднання до Романівської бібліотеки для дорослих. Рішенням 56 сесії Романівської селищної ради від 19.07.2024 року було створено Романівську публічну бібліотеку з філіями шляхом злиття Романівської бібліотеки для дітей і Романівської бібліотеки для дорослих з приєднанням сільських філій. До складу бібліотеки входить 3 філії (Биківська, Врублівська і Романівська). Бібліотечний фонд – 37 тис. примірників, число користувачів – 2960, читачів-дітей – 900, відвідування – 20390. Довідково-бібліографічний апарат: систематичний та алфавітний каталоги.

Чоповицька публічна бібліотека як юридичний заклад була зареєстрована 24.05.2019 року. До Комунального закладу «Чоповицька публічна бібліотека» входять такі бібліотеки: Чоповицька публічна бібліотека, Чоповицька селищна бібліотека для дітей, Шевченківська сільська бібліотека, Липлянська сільська бібліотека, Йосипівська сільська бібліотека, Скуратівська сільська бібліотека, Новобратська сільська бібліотека, Головківська сільська бібліотека, Владівська сільська бібліотека.

Перша згадка про бібліотеку в селі Чоповичі була датована 1887 роком як «народна бібліотека» при двокласному земському училищі. В той час нараховувалось 4905 жителів.

В 1897 році на території Чопович діяли дві синагоги – Нова молитовна школа «Клойз» та Стара молитовна школа, які мали бібліотечні кімнати.

З 1900 року діяла церковно-парафіяльна школа з бібліотекою, жителів було 6250 осіб. У 1920-ті роки у селі існувало 2500 господарств та проживало близько 15000 чоповичан та діяли українська та єврейська сільради, при кожній своя бібліотека. Вже в 1924 році у Чоповичах діяло чотири школи: дворічна, 2 чотирирічні і семирічна, працювали 12 гуртків ліквідації неписьменності. Своє дозвілля жителі Чоповичів проводили у сельбуді, де часто відбувалися вистави місцевих аматорів, при сельбуді діяла бібліотека, що мала 892 книги. В бібліотеці організовувалися для населення читання доповідей про поточний

момент, голосні читання газет, бесіди на політичні теми. Окремо існувала в селищі єврейська школа зі своєю бібліотекою.

В 1935 році, коли Чоповичі стали районним центром, бібліотека стала районною. Крім цього були шкільні бібліотеки, адже Чоповичі мали 4 семирічки і 1 середню школу.

В роки Великої Вітчизняної війни, коли Чоповичі були захоплені німецькими військами, була сформована підпільна організація, яка в спільних діях з бібліотекою вела агітацію проти фашистських загарбників, розповсюджувала листівки. У 1947 році почала роботу відбудована бібліотека, яка нараховувала 612 читачів та мала 2188 книг.

В 1972 році уже працює три бібліотеки: доросла, дитяча та шкільна, де завжди людно, книжковий фонд яких сягав понад 53 тисячі примірників. В бібліотеках проводяться бесіди за круглим столом, усні журнали, вечори запитань та відповідей.

Завідувачкою бібліотеки з 1960 року по 2013 рік працювала Ширченко Галина Іванівна. Бібліотекарем з 1958 року по 2015 рік працювала Клименко Людмила Павлівна. Бібліотекарем з 1977 року по 2021 рік працювала Кириченко Валентина Миколаївна. З 2001 року бібліотекарем Чоповицької дорослої бібліотеки стала Токар Наталія Михайлівна, бібліотекарем Чоповицької селищної бібліотеки для дітей – з 2008 року Дученко Галина Михайлівна.

Після пожежі в 2021 році бібліотеці було виділено 3 окремі кімнати в приміщенні Чоповицького ліцею. В нове приміщення разом з публічною бібліотекою переїхала і дитяча бібліотека. Загальний фонд Комунального закладу сягає 25181 примірник книг.

Уродженцями Чоповичів є письменниця Лариса Письменна, заслужений діяч мистецтв УСРС, художник С. А. Кириченко, доктор філософських наук М.В.Дяченко, заслужений скульптор України В. І. Фещенко, художник-дизайнер церков та храмів М. С. Гринчевський, академік Академії економічних наук М. П. Сичевський, доктор філософських наук, професор В. Ф. Баранівський, чотири уродженці селища стали кандидатами наук.

Шевченківська сільська бібліотека була заснована в 1953 році. Колгосп «Зоря» виділив 2 кімнати в сільській хаті для бібліотеки. В цьому ж приміщенні знаходились пошта та контора колгоспу. Бібліотека знаходилась в центрі мальовничого села Тишів та обслуговувала мешканців 4 сіл: Тишів, Крушники, Кутище, Шевченково.

Першим бібліотекарем була Миколаївська (Максименко) Ольга Андріївна, яка працювала з 1953 по 1988 рік. Фонд бібліотеки становив 9840 примірників книг.

З 1988 року бібліотекарем була Семененко Зоя Федорівна. Читачів було 385 осіб. В листопаді 2023 року за згодою керівництва бібліотеку було перенесено до іншої будівлі. За 2025 рік фонд складає 1318 примірників книг та нараховує 45 читачів.

Скуратівська сільська бібліотека була створена в кінці 1920-их початок 1930-их років. Знаходилась вона в приміщенні Будинку культури. Зараз його називають «старий клуб». Обслуговувала бібліотека такі села як: Скурати, Писарівка, Кам'янка. Першим бібліотекарем був Скуратівський Леонід Васильович – з 1931 по 1941 роки. Потім були Бутова Тетяна – 1949-1951 рр., Шишкина Алла Іванівна – 1951-1960 рр., Скуратівська Катерина Іванівна – 1961-1972 рр., Панікаровська Галина Сергіївна – 1973-1977 рр. В 1978 році бібліотеку прийняла Скуратівська Надія. В кінці 70-их років було збудоване окреме приміщення для бібліотеки, куди вона переїхала в 1980 році. У 1987 р. бібліотеку перевели до нового Будинку культури. На початку 2000-их її перевели в приміщення контори місцевого колгоспу. Бібліотекарями були Давидюк Олена Іванівна – 2001-2003 рр., Скуратівська Тамара Іванівна – 2004-2005 рр., Мамецька Олена Володимирівна – 2005 – 2017 рр. З 2017 року бібліотекарем працює Яхнівська Катерина Володимирівна, книжковий фонд становить 1261 книгу, читачів – 151 особа.

Липлянська сільська бібліотека почала своє існування в 1929 році. В центрі села стояла Михайлівська церква. Коли церкву закрили, то в приміщенні зробили клуб і хату-читальню, де люди могли читати книги, але додому брати їх не могли, тому що книг було небагато. Завідував хатою-читальнею Шимончук Володимир Петрович. У післявоєнні роки в цьому ж приміщенні замість хати-читальні відкрили бібліотеку. Читачів на той час було біля 150осіб, в основному це були діти, оскільки було дві школи: початкова та на 4-8 класи. З 1962 року бібліотекарем працювала Шимончук Валентина Павлівна, у 1976 році стала Кондрачук Лідія Петрівна. В 2005 році працювати почала Шмагун Валентина Володимирівна, книжковий фонд становив 5367 книги, читачів було 180. В 2007 році, в зв'язку з тим, що будівля бібліотеки була стара, було вирішено перевести бібліотеку до нового приміщення, це було приміщення, побудоване до 80-х років і там була раніше контора. В 2012 році посаду бібліотекаря обіймала Шоботенко Наталія Володимирівна, книжковий фонд становив 5325 книги, читачів було 180. На даний момент читачів залишилось 40 осіб, книжковий фонд становить 1270 книг.

Йосипівська сільська бібліотека була створена в 1956 році та знаходилась в приміщенні старої школи. Фонд нараховував 400 книг. Пізніше бібліотеку перевели до приміщення місцевого клубу. Першим бібліотекарем була Шпакович Галина, фонд – 1500 книг. Пізніше бібліотеку прийняла Прокопенко Алла. У 1994 року бібліотеку перемістили до приміщення сільської ради. Потім бібліотекарем була Олександрук Тетяна, кількість читачів збільшилась до 200 осіб. В 2012 році бібліотеку перевели до приміщення колишнього дитячого садочка, бібліотечний фонд складав понад 5000 примірників, бібліотекарем була Прокопенко Валентина Володимирівна. У 2020 році бібліотекарем стала Никончук Ірина, фонд становив 5430 примірників книг та користувачів було 130 осіб. З 2022 року бібліотекою завідує Рафальська Алла, книжковий фонд становить 3742 книги, читачів – 79 осіб.

Зібрані матеріали водночас засвідчують, що історія бібліотек Житомирщини – це не лише історія установ, дат і документів. Це передусім

історія людей, які створювали й розвивали бібліотеки, дбали про збереження книжкових фондів, підтримували інтерес до читання та забезпечували громадам доступ до знань і культури. За кожною бібліотекою стоїть свій шлях, свої події та люди, які залишили в її історії помітний слід. Не всі сторінки цього минулого сьогодні можна відтворити повною мірою, адже частина документів не збереглася, а окремі відомості залишаються фрагментарними. Проте навіть збережені свідчення дають можливість побачити, наскільки важливе місце бібліотеки посідали і продовжують посідати в житті громад Житомирщини.